

og undervisning ud fra bogen. Siden indeholder repetitions-spørgsmål til afsnittene, øvelses-opgaver, forslag til hjemmeop-gaver, interaktive modeller osv.

Niels Lund

**Jens Blom-Hansen
og Jørgen Elkjær (red.)
Perspektiver på politik -
Bidrag til samfundsdebatten**

Lad det være sagt med det samme; jeg er meget begejstret for langt de fleste af de 50 essays, der er udgivet i anledning af 50-året for indvielsen af Institut for Statskundskab ved Aarhus Universitet. Der er tale om et ultraditionelt jubilæumsskrift, der skal invitere til debat. De korte og letlæste tekster giver fremragende indblik i den forskning, der bedrives på instituttet aktuelt, men de gøre mere end det!

Under læsningen kom jeg gang på gang til at tænke på det program, som man kan se på en af de bedre TV-kanaler for tiden. Programmet hedder mytthubsters og handler i al sin enkelthed om afprøvning af naturvidenskabelige myter – vandrehistorier og lodret nonsens. I denne temmelig amerikanske udgave af myteafprøvning ender det ofte eksplosioner eller et fotogent flammehav.

Brag og ild er der ikke meget af, men "Perspektiver på politik - Bidrag til samfundsdebatten" er (trods den ret kedelige titel) for en samfundsinteressert lige så spændende og provokerende.

Man får som læser et klart indblik i samfundsvidenskabens praktikere som systematiske myte-dræbere – og det er en fornøjelse at læse disse beskrivelser af jagten på myterne i det politiske Danmark.

Bogens tekster er inddelt i seks hovedgrupper:

- Politiske holdninger og repræsentation
- Indvandrere og fremmede
- Styring af staten og statens styring
- De politiske institutioner i Danmark
- Demokratisering i verden omkring os
- Internationale politiske forhold

1. del: "Politiske holdninger og repræsentation". De 8 essays i denne del giver forskellige og provokerende indblik i (blandt meget andet) vælgeradfærd og forholdene mellem medierne, politikerne og vælgerne. Teksterne kommer også ind på subkulturer og tillid som forklaring i økonomisk teori og meget mere. Her er et par smagsprøver:

I teksten "Men nu siger du jo det sammen om Pia Kjærsgaard" viser Kasper Lippert Rasmussen, hvordan meningssegregering og ad hominem-argumenter virker lammende på den kvalificerede politiske debat. Meget fornuftigt ender han ud med nogle konkrete anvisninger på, hvordan og hvor der skal tages fat, hvis vi skal blive mere kvalitetsbevidste borgere. Det er ikke den letteste og mest elevvenlige tekst i bogen, men den

fungerer og lægger op til debat – præcis som det er intentionen. Det bliver i uhyggelig grad klart, at vi (alt for) ofte vælger at forkaste holdninger fordi vi ikke vil mene det samme, som dem vi ikke vil sættes i politisk bås med.

Rune Slothuus skriver i "Behøver politikerne løbe efter vælgerne holdninger" om det oversete forhold i meningsdannelsen hos de politiske partiers vælgerkorps: "... partierne har faktisk mulighed for at påvirke optonen og oven i købet gøre det konstruktivt, så folks politiske holdninger i højere grad kommer til at hvile på gode argumenter ...". Et positivt budskab som alle fokusgruppe-ivrige partistrateger bør læse - og derefter holde en fridag.

Gængse konventioner bliver også sat på hovedet, når Gert Tinggaard Svendsen søger at efterspore det manglende led i økonomisk vækstteori, der vil kunne forklarer, hvorfor de skandinaviske lande kan oprettholde deres høje velstandsniveau. Uddannelse og 'fysisk kapital' kan sandsynligvis forklarer ¾ - men hvad med den sidste fjerdedel? Tinggaard Svendsen foreslår begreberne tillid og social kapital som de manglende led. Det er tilliden til samfundsinstitutionerne der adskiller de skandinaviske lande fra andre rige samfund. Lenin sagde en gang, at "tillid er godt, men kontrol er bedre". Tinggaard Svendsen konkluderer: "kontrol er godt, men tillid er billigere". Aktiv brug af den sociale tillid kan ses på bundlinjen og derfor skal

vi passe på den politisk, og teoretisk indarbejde den i de økonomiske teorier.

Anden del af antologien viser, hvordan forskningen om Indvandrere og fremmede – integration, nationalisme, islamisme og multikulturel sensitivitet kan begribes. Det er nok for de fleste i denne del af bogen, man kan finde flest alment vedtagne myter, der bliver aflivet. I "Når 'multikulturel sensitivitet' ikke er nok" viser Peter Nannestad, at det sandsynligvis ikke vil hjælpe det store, hvis flere politifolk kom fra de nydanske minoritetsgrupper. Empirien viser, at minoritetsgrupperne stoler mere på de etnisk danske politikfolk end på politifolk fra andre etniske grupper eller betjente fra deres egen etniske gruppe. Nannestad ender ud med en konklusion, der sikkert ville være sjov, hvis ikke integrations- og kriminalitetsproblemerne var så forbandet alvorlige. Han skriver: "Politikker, der er baseret på en fejlagtig kausalteori (i den relevante litteratur ofte kaldet forandringsteori), er en sikker opskrift på politiske fejlslag."

Det er ikke alle teksterne i dette afsnit, som fungerer lige godt. Mehdi Mozaffari leverer med sin essay "Islamismens kompleksitet" en kompleks og lidt indforstået diskussion af den religion og religiøsitet, der bruges som diskursiv ramme for meget af den aktuelle politiske debat. Mozaffari vil meget på de syv sider, men opgaven er for stor. Netop fordi han ikke tager

udgangspunkt i en afgrænset myte eller et klart spørgsmål bliver teksten for 'snakkende' og universitær. Islam står helt sikkert som kompleks for læseren efter endt læsning. Det er ikke bogens bedste tekst og den vil være for vanskelig for de fleste af vores 3.g'ere.

Den sidste tekst jeg vil nævne fra bogens anden del, er Thomas Olsens essay om "Muhammedtegningerne og den porøse offentlighed". Det er en velskrevet tekst, der giver et klart signalment af en globaliseret verden, hvor symboler virker stærkt og hurtigt. Hvis man skal udrage noget af tegninge-krisen, kan læringen begynde her.

3. del: "Styring af staten og statens styring" byder på ikke færre end tolv vinkler på forholdene mellem stat og styring. Gorm Harste spørge for eksempel "Hvorfor vokser staterne?" – et godt klart spørgsmål, som vores elever sagtens kan arbejde med. Harste begynder med at redegøre for myten om at venstreorienterede regeringer fremmer statens vækst mens højreorienterede bremser den. Ved at lave en historisk analyse, der fokuserer på militære forhold viser han som forventet, at der ikke kan findes en klar sammenhæng mellem ideologier og staternes udvikling. Det er nærmere krig, deres økonomiske omkostninger og institutionelle forudsætning, der skal bruges som forklaring, hvis man vil forstå staternes vækst. Den konklusion overraskede faktisk mig!

Rygerpolitik, kommunalreform, troværdighedsproblemer i den offentlige sektor og mange andre væsentlige problematikker behandles i andre af teksterne i denne del af bogen. Der er masser af gode illustrative figurer og citater, der kan bruges i undervisningen – og så opfordre forfatterne endda til at man kontakter dem!

4. del: "De politiske institutioner i Danmark"

Et par udpluk: EU og de danske folkeafstemninger analyseres i den første tekst i denne del af antologien. Derec Beach stiller det provokerende spørgsmål: "Er vælgerne kompetente til at iræffe en kvalificeret beslutning om, hvorvidt Danmark skal tiltræde en ny traktat ...". Konklusionen formulerer han med en konstatering af, at vælgerne ikke (!) er dumme. Ja-siden skal undgå at tale ned til borgerne ved kun at påpege fordele. En nuanceret information virker bedre, hvis man ønsker at overvinde tvivl. En erkendelse i den retning kunne da være positiv, men lige nu ser det ud til, at Europas ledere har fået nok af folkeafstemninger, så det kan være, det tager noget tid, før Beachs erkendelser kan komme til at påvirke debatten.

Den ene halvdel af redaktionen – Jens Blom-Hansen – beskriver, hvordan kommunerne kun tilsyneladende sejrede da kommunalreformen i 2007 blev realiseret. Det der på overfladen ligner en sejr til kommunerne og deres organisation KL er ifølge Blom-Hansen i realiteten et

taktisk mesterværk fra statens side. Kommunerne er afviklet som demokratiske rammer for lokalsamfundene. Kommunerne skal fra nu af blot sikre at statens politik bliver leveret i hver en afkrog af landet, skriver Blom-Hansen. Her er masser af tage fat på for vores elever; demokratiformer, magt osv.

5. Del: Demokratisering i verden omkring os

Hvad skal det nytte? Spørger Jørgen Elklit, der om nogen har haft fingrene nede i demokratiets maskinrum rundt omkring i verden. Elklit belærer os om, at vi ikke skal sætte forventningerne for højt – men også at vi kan gøre det bedre. Helt poetisk ender han ud med en konklusion, der lyder: "Windows of opportunity er vigtige, men hvis de kun åbner til en verden af korruption og etniske og sociale problemer, som ingen kan finde ud af at løse, skal man være påpasselig, før man bruger det som anledning til at kravle indenfor." Visdomsord der sikkert kan bruges endnu mere generelt i udenrigs- og sikkerhedspolitikken.

Den sidste tekst jeg vil omtale, er George Sørensens essay "Verdensorden 2009: Et liberalt dilemma" der runder hele antologien af og lægger et verdensomsluttende perspektiv. Sørensens har skrevet en af bogens bedste tekster, hvis det handler om, hvad vi kan bruge umiddelbart i undervisningen. Der redegøres for den aktuelle situation, med udviklingen fra Bi- til unipolaritet, og selvom det er en underdrivelse, når der står i teksten, at der er større risiko for at en civil amerikaner bliver dræbt af en meteor end at vedkommende dør ved et terrorangreb, forstår man pointen i at sætte truslerne i perspektiv. George Sørensens afviser Huntingtons tanker om civilisationernes sammenstød, som ellers virker dejlig logisk på mange af mine elever (!). Han går videre og formulere en analyse om, at det i realiteten er de svage stater, der udgør den virkelige trussel. Løsningerne ligger et sted mellem aktivisme og moderation. Der skal gøres noget for sikkerheden. Pendulet svinger; fra Bush til Obama. Som eksempel på en faglig dis-

kussion fungerer teksten fremragende, og jeg vil helt sikkert bruge den næste gang jeg underviser om sikkerhedspolitik.

Hvis man lader eleverne læse nogle af de mange essays kan de let få øje på de metodiske og teoretiske forskelle. Institutionelle analyser, diskursanalyser, magtanalyser og mange andre analysemetoder anvendes og forfatterne overbeviser læseren om, at de valgte metoder og – ofte provokerende – konklusioner er velunderbyggede og meget konkrete. Ideen om at formidle helt aktuel og samfundsfaglig forskning i kort og klar form er entydig god og andre institutioner burde følge AAU's eksempel.

Jeg vil slutte af med at undskylde overfor alle de forfattere i bogen, som ikke er nævnt ovenfor. Når man sidder med 50 essays, kan en anmeldelse kun blive et strejftog med punktnedslag.

Morten Winther Bülow

Bøger til anmeldelse

Har du lyst til at anmelde en bog?

Samfundsfagsnyt søger nye såvel som erfarne boganmeldere. Har du lyst til at anmelde en af de anførte bøger, kan du få tilsendt et anmeldereksemplar. Samfundsfagsnyt efterspørger alle anmeldere og det er ingen hindring, hvis du er ny i faget. Skriv eller ring til Janne Bisgaard Wikman på akatj@snabela.jakat.dk eller tlf. 28 25 70 25.

Helt nye bøger

Fagdidaktik i økonomifagene, red. Anette Lind, Mads Achilles, Jens Ditlev Hansen og Per Henriksen, Columbus, 1. udg. 2009, kr. 248,50 incl. moms/ kr. 140 excl. moms

Grænseland - krig og kultur møde, red. Mette Hermann et al., Columbus, 1. udg. 2009, 176 sider, kr. 230 incl. moms/ kr. 129 excl. moms

EU - politik og økonomi. En grundbog, Peter Nedergaard, Columbus, 1. udg. 1. opl. 2009, 144 sider, kr. 239 incl. moms/ kr. 139 excl. moms

Samfundsfagsdidaktik, red. Jytte Merete Knudsen og Per Henriksen, Columbus, 2. udg. 1. opl. 2009, 186 sider, kr. 174 incl. moms/ kr. 98 excl. moms

Kulturforståelse. Columbus' vejviser til nye verdener, Geert A. Nielsen og Karen Schmedes, Columbus, 208 sider, kr. 246 incl. moms/ kr. 139 excl. moms

Samfundsstatistik 2009 med den digitale håndbog vedlagt på cd, Columbus, 1. opl. 2009, 157 sider

Globalisering - samfundsvidenskabelige perspektiver, Morten Winther Bülow, Thomas Maithe Christensen, Martin Marcussen, George Sørensens og Lasse Ørum Wikman, Systime, 1. udg. 1. opl. 2009, 116 sider, kr. 128 excl. moms

Miljøpolitik. Miljø og klimapolitik i samfundsfag, Rune Valentin Gregersen, Systime, 1. udg. 1. opl. 2009, 136 sider, kr. 140 excl. moms

Økonomi på formler, Torben M. Andersen og Michael H. J. Stæhr, Systime, 1. udg. 1. opl., 186 sider, kr. 180 excl. moms/e-bog kr. 45 excl. moms

Mellemøstkonflikter. Historie og samfund, Anders Jerichow, Gyldendal, 1. udg. 1. opl. 2009, 263 sider

Samfundstlex, Peter Nørbæk Hansen og Palle Qvist, Gyldendal, 4. udg. 1. opl. 2009 (1997), 478 sider

Perspektiver på politik - Bidrag til samfundsdebatten, red. Jens Blom-Hansen og Jørgen Elklit, Academica, 1. udg. 1. opl. 2009, 352 sider, kr. 195

No Life. Respekt og drengezoner, Kirsten Hviid, Aalborg Universitetsforlag 2009, 127 sider

Refleksiv sociologi i praksis. Empiriske undersøgelser inspireret af Pierre Bourdieu, red. Ole Hammerslev, Jens Arnholtz Hansen og Ida Willing, Hans Reitzels Forlag, 1. udg. 1. opl. 2009, 237 sider

Globaliseringens udfordringer. Politiske og administrative modeller under pres, red. Martin Marcussen og Carsten Ronit, Hans Reitzels Forlag, 1. udg. 1. opl. 2009, 304 sider